

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref.

2016/27209 GEITUN

Dato

01.03.2017

Kommentarer til Datatilsynets høringsuttalelse til NOU om ny barnevernlov

Vi viser til Datatilsynets høringsuttalelse til ny barnevernlov (NOU 2016:16) datert 31.01.2017. I Datatilsynets brev er det noen merknader knyttet til arkiv. Arkivverket finner grunn til å gi noen presiseringer som kan sikre at det ikke oppstår misforståelser knyttet til arkivreglene i den videre behandlingen av lovforslaget.

Kort om arkivreglene og behandling av bekymringsmeldinger til barnevernet

Arkivplikt er knyttet til alle typer dokumentasjon forvaltningen skaper. Terskelen for arkivplikt er svært lav. Det er ikke et krav at saken er avsluttet ("arkivert" i dagligtale) eller at den er dokumentert i et sakarkivsystem eller fagsystem. Jf arkivloven § 2 bokstav b: "*Arkiv: dokument som vert til som lekk i ei verksemd*".

Denne bestemmelsen må suppleres med arkivforskriften § 3-19 om arkivavgrensing som sier at en rekke dokumenter kan oppbevares utenfor arkivet, slettes eller kastes. Unntaket i bestemmelsens andre ledd bokstav b, er særlig relevant her: "*Anna materiale som verken er gjenstand for saksbehandling eller har verdi som dokumentasjon*".

Verken meldinger med hev- eller sjikanemotiv eller meldinger som er ikke-verifiserte oppfyller i seg selv disse to kravene. Så langt vi har forstått vil det være vanskelig å si at minst et av disse to kravene ikke vil være oppfylt i de angjeldende sakene.

Det neste spørsmålet er da om slik (arkivpliktig) dokumentasjon skal være gjenstand for **bevaring** for ettertiden, eller om den skal kunne **kasseres** (slettes) etter en viss tid. Kassasjon (sletting) av materiale er et viktig middel for å sikre at bevaringsplikten kun omfatter dokumentasjon som faktisk er bevaringsverdig. Den generelle regelen om kassasjon er gitt i arkivforskriften § 3-21. I denne går det frem at for kommuner vedtar Riksarkivaren generelle kassasjonsregler. For barnevernsaker er det gitt en omfattende bevaringsplikt (se Riksarkiverens forskrift kap IV § 4-12 nr 9).

Datatilsynet fremhever at de støtter et forslag om dokumentasjonsplikt. Når man først dokumenterer, er man omfattet av arkivplikt, jf ovenfor. Det reelle spørsmålet ut fra et arkivfaglig synspunkt er da om man skal åpne opp for kassasjon, og i så fall i hvilken grad og etter hvilke frister. Dette er det mulig å gjøre gjennom en innskrenking i bevaringsplikten dersom det viser seg at en del saker faktisk ikke er bevaringsverdige.

Spørsmålet om særlovsregulering med unntak fra arkivloven

Arkivverket mener at særlovsregulering bør unngås så langt man kan. Kommunesektoren har et helhetlig regelsett om bevaring i denne forskriften, og Arkivverket tror at en særregulering som ikke er grundig drøftet kan medføre et mer uoversiktlig regelverk.

Datatilsynet viser til et nylig lovforslag fra Justisdepartementet om å ta inn en unntaksbestemmelse i arkivloven for å sikre muligheten til å vedta forskrifter om sletting (dvs tillintetgjøring) av opplysninger i enkelte politiregister. Statlig sektor fastsetter – i motsetning til kommuner - egne bevarings- og kassasjonsplaner for fagsaker. Dette betyr at den foreslåtte hjemmelen om forskriftsregulering både er en alternativ måte å fastsette slike bevarings- og kassasjonsplaner på og et pålegg om tillintetgjøring av informasjon. Arkivregler om kassasjon gir kun *adgang* til kassasjon, men ikke *pålegg* om det. Hovedregelen er at slike utarbeides av fagorganet selv og godkjennes av Riksarkivaren. For enkelte politiregistre er avveiningen mellom personvern og bevaringshensyn såpass vanskelig at beslutningen bør løftes til forskriftsnivå, spesielt for å sikre plikten til tillintetgjøring.

Det spesielle i politiregister-saken er altså at det er vanskelige avveininger mellom bevaringsplikt og sletteplikt. Arkivverket tror ikke det samme er tilfelle i barnevernsakene. I disse vil det være viktig å sikre at personvern kan ivaretas innenfor en sakstype der det nok er klart at man også ut fra arkivfaglige hensyn kan akseptere kassasjon.

Spørsmål om hovedutfordringen er knyttet til hvordan man dokumenterer i barnevernsaker

I sin høringsuttalelse er Datatilsynet inne på hvordan man kan ivareta dokumentasjonsplikten.

I disse sakene kan saksbehandlende instans ha plikt til å ivareta svært motstridende interesser. Da kan det være krevende å finne balansen mellom hensyn til de berørte foreldrene og vern av barn som potensielt kan være utsatt for omsorgssvikt når barnevernet skal dokumentere sitt arbeid. Det er mulig at spørsmål knyttet til ivaretagelse av personvern i disse sakene kan la seg løse gjennom å sikre bedre dokumentasjon. Det vil kanskje også bety at den beste løsningen ikke nødvendigvis vil være å slette informasjon etter kort tid. Dette er imidlertid barnevernfaglige og personvernmessige vurderinger som ikke er opp til Arkivverket å vurdere.

Selv uten en endring av reglene vil det være muligheter til å korrigere eller slette dokumentasjon i enkeltsaker med grunnlag i unntaksregelen i arkivloven § 9 d og personopplysningsloven §§ 27 og 28. Arkivverket kjenner ikke til hvor stort omfanget av meldinger med grunnlag i hevn eller sjikanemotiv er. Dersom omfanget er stort, ser vi

selvsagt at det kan være grunn til heller jobbe for mer generelle kassasjonsregler, eventuelt kombinert med en (harmonisert) særlovsregulert sletteplikt.

Spørsmålet om endring av Riksarkivarens forskrift kap IV § 4-12 nr 9

I Datatilsynets hørings svar går det ikke frem at det allerede finnes en bestemmelse i Riksarkivarens forskrift som pålegger en svært streng bevaringsplikt for dokumentasjon om enkeltindivider i barnevernsaker.

§ 4-12 nr 9 bokstav d:

d) Om enkeltindivider bevares følgende dokumentasjon:

- Bekymringsmeldinger hos barnevernstjenesten, uansett om meldingene fører til sak eller blir henlagt

I dialogen i arbeidsgruppen i regi av KS, der også Arkivverket deltok, ble det således ikke fremhevet som Arkivverkets ”mening” eller ”holdning” at en så vid bevaringsplikt er nødvendig av arkivfaglige hensyn. Fra vår side ble det kun påpekt at en oppmyking ville, etter vår forståelse, utløse et behov for endring av bestemmelsene, og at vi var positivt innstilt til å se på disse mulighetene.

Arkivverket jobber med endringer i Riksarkivarens forskrift nå, med tanke på en revisjon i tilknytning til revisjonen av arkivforskriften. Vi vil da åpne for å justere bevaringsplikten for å imøtekomme de nødvendige personvern hensyn på kort sikt, for eksempel i tråd med den anbefalingen til beste praksis som ble skissert i veilederen:

Anbefaling til beste praksis:

Bekymringsmeldinger som henlegges etter undersøkelse med begrunnelse at det ikke er grunnlag for tiltak, slettes 5 år etter henleggelsesdato. Dersom det kommer en ny bekymringsmelding, og det heller ikke denne gangen er grunnlag for tiltak, bør begge meldingene oppbevares i fem år fra den sist innkomne meldingen for deretter å slettes.

.....

Dersom bekymringsmeldingen inneholder krenkende formuleringer eller personkarakteristikker, bør barnevernstjenesten registrere de forhold som bekymringsmeldingen gjelder i nøytrale termer, og slette selve bekymringsmeldingen.

.....

Bekymringsmeldinger som fører til at barnevernstjenesten igangsetter tiltak for barnet, bevares.

Vår erfaring er imidlertid at det kan være en utfordring å finne en formulering om innskrenking i bevaringsplikten som treffer tilstrekkelig godt i forhold til hva som er mulig i de fagsystemene man bruker, uten å være avhengig av manuelle rutiner som kan være vanskelige å følge skikkelig opp. Det er mulig at arbeidet med ny barnevernlov kan være en god anledning til å se nærmere på slike problemstillinger. Reglene bør også være forholdsvis enkle å følge opp for saksbehandlerne som har ansvar for å overholde arkiverings- og sletterutiner.

Med hilsen

Kjetil Reithaug
fagdirektør

Geir Ivar Tungesvik
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk, og har derfor ingen håndskrevet signatur.